

Unlavish Living

Shiur# 467 | Apr 18th 2024

רמב"ן פרשת קדושים פרק יט פסוק ב

קדושים תהיו - הוּו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, לשון רש"י. אבל בתורת כהנים (פרשה א ב) ראיתי סתם, פרושים תהיו. וכן שנו שם (שמיני פרק יב ג), והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני, כשם שאני קדוש כך אתם תהיו קדושים, כשם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים:

ולפי דעתי אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב, אבל הפרישות היא המזכרת בכל מקום בתלמוד, שבעליה נקראים פרושים:

והענין כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין, א"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמת אשתו או נשיו הרבות, ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למו, וידבר כרצונו בכל הנבלות, שלא הזכיר איסור זה בתורה, והנה יהיה נבל ברשות התורה:

לפיכך בא הכתוב, אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי, וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המותרות. ימעט במשגל, כענין שאמרו (ברכות כב א) שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין, ולא ישמש אלא כפי הצריך בקיום המצוה ממנו. ויקדש עצמו מן היין במיעוטו, כמו שקרא הכתוב (במדבר ו ה) הנזיר קדוש, ויזכור הרעות הנזכרות ממנו בתורה בנח ובלוט. וכן יפריש עצמו מן הטומאה, אף על פי שלא הזכרנו ממנה בתורה, כענין שהזכירו (חגיגה יח ב) בגדי עם הארץ מדרס לפרושים, וכמו שנקרא הנזיר קדוש (במדבר ו ח) בשמרו מטומאת המת גם כן. וגם ישמור פיו ולשונו מהתגאל ברבוי האכילה הגסה ומן הדבור הנמאס, כענין שהזכיר הכתוב (ישעיה ט טז) וכל פה דובר נבלה, ויקדש עצמו בזה עד שיגיע לפרישות, כמה שאמרו על רבי חייא שלא שח שיחה בטלה מימיו:

באלו ובכיוצא בהן באה המצוה הזאת הכללית, אחרי שפרט כל העבירות שהן אסורות לגמרי, עד שיכנס בכלל זאת הצוואה הנקיות בידי וגופו, כמו שאמרו (ברכות נג ב) והתקדשתם אלו מים ראשונים, והייתם קדושים אלו מים אחרונים, כי קדוש זה שמן ערב. כי אף על פי שאלו מצות מדבריהם, עיקר הכתוב בכיוצא בזה יזהיר, שנהיה נקיים וטהורים ופרושים מהמון בני אדם שהם מלכלכים עצמם במותרות ובכיעורים:

זזה דרך התורה לפרוט ולכלול בכיוצא בזה, כי אחרי אזהרת פרטי הדינין בכל משא ומתן שבין בני אדם, לא תגנוב ולא תגזול ולא תונו ושאר האזהרות, אמר בכלל ועשית הישר והטוב (דברים ו יח), שיכניס בעשה היושר וההשויה וכל לפני משורת הדין לרצון חבריו, כאשר אפרש (שם) בהגיעי למקומו ברצון הקדוש ברוך הוא. וכן בענין השבת, אסר המלאכות בלאו והטרחים בעשה כללי שנאמר תשבות, ועוד אפרש זה (להלן כג כד) בע"ה:

שפתי כהן פרשת קדושים פרק יט פסוק ג

עוד איש אמו ואביו תיראו. לומר שאם נעשה הבן איש אתם אביו ואמו תיראו, כיצד תיסרוהו שלא תשימו מכשול פן יבוא לידי הכאה וקילול, וכן אמרו ז"ל (מועד קטן י"ז). המכה בנו הגדול עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול, ולזה אמר תיראו לנוכח ולא אמר ייראו, כי כן היה ראוי לומר לפי שאמר אמו ואביו שלא לנוכח שלא אמר אביו, אלא לרמוז למה שאמר זהו על מצות עשה, ואת שבתותי תשמורו זהו מצות לא תעשה, כי השמר פן ואל מצות לא תעשה הוא, פירוש אם ראה בנו מחלל שבתות והוא הדין אם עבר על שאר מצוות לא תעשה חייב להכותו וליסרו עד שישוב, ואפילו לא יהא בנו, כמו שאמרו חז"ל (שבועות ל"ט). וכשלו איש באחיו איש בעוון אחיו ולפי שהשבת שקול כנגד כל המצוות לזה אמר ואת שבתותי, והוא הדין לשאר מצוות:

Rabbi Moshe Walter

Headlines Interview: Un- Lavish Living

Is there a value of being Tzanua with whatever someone has? In other words, should we tone down the house (live in a smaller house or not have our house appear fancy), buy less expensive cars than one can afford, not buy expensive clothing brands, and the like. Or is the proper approach that Hashem has given us some money, be it a little or a lot, and as long as we give maaser or chomesh, we are hashkafically free to spend as much as we'd like in any way we'd like?

Three important points by way of Introduction:

1. makom for rich are poor and story with BHL and TT in chapter titled A Long Night on page 47 where TT had the zechus of sharing a room in an inn in Minsk on his way back from Volozhin BHZM Pesach when he was 18 in the book My Uncle the Netziv. This shows that there are different strokes for different folks. There are rich and poor just like there are kohanim, leviim, and yisraelim, and differences apply to each element. Rich can and should use their money according to their upper standard of living and don't have to curtail or limit the way they spend.

He recalled that once after *Maariv* on Yom Kippur eve, he found one of the rich men of the community standing near him preparing to spend the night reciting *Tehillim* and sleeping in the synagogue, a common practice among many people. His reaction was firm: "No! This is not the way God has decreed for the world to be run, even the spiritual one! Only the poor, simple people who have no other way of serving God and showing their gratitude for all His goodness towards them should sleep in shul. You wealthy people, this is not your task. Into your hands falls the task of performing righteousness and charity with what He has given you—your silver and your gold. Devote yourself, therefore, to acts of goodness that can only be performed with money. Go home, sleep in comfort on a soft pillow and under a warm blanket. If you do this, your actions will be much more gratifying to God than depriving yourself of sleep or afflicting yourself in other ways He has not asked of you."

2. The Rich should be more careful how they spend as everyone wants to be included in rich population and therefore develop a problem of the poor over spending and going into debt to keep up with Jones's as CC says below in sefas tamaim chapter 5. This has NM for making smachos, going on vacations, and what has become very popular today to lease cars which is a typically a much more costly venture than buying a new or used car because people want the nicest, most up to date car which is the benefit of a lease.
3. Absolutely shouldn't overspend because of what the goyim see and are saying- kli yakar devarim 2:3 and in olelos efrayim about living a lavish and posh lifestyle; wedding, world of food and clothing that can at times be over the top.

כלי יקר דברים פרשת דברים פרק ב

ענין הצפנה זו נראה לי שאם ימצא האיש הישראלי בגלות החל הזה איזו הצלחה זעיר שם אז יטמינו ויצפינו הכל בפני עשו כי אין לך אומה שמתקנאת בישראל כמו עשו, כי לדעתם הכל גזולה בידם מהם מן ברכת יעקב אבינו שלקח ברכותיו של עשו במרמה, וכן יעקב צוה לבניו למה תתראו (בראשית מב א) פירש רש"י בפני בני ישמעאל ועשו כאילו אתם שבעים כי שניהם סוברים שיצחק גזל הצלחת ישמעאל, ויעקב גזל הצלחת עשו על ידי השתדלות, על כן צוה דוקא על עשו פנו לכם צפונה שלא יתקנא בכם, וזה היפך ממה שישראל עושין בדורות הללו בארצות אויביהם כי מי שיש לו מנה הוא מראה את עצמו במלבושי כבוד ובתים ספונים וחשובים כאילו היו לו כמה אלפים ומגרים האומות בעצמם ועוברים על מה שנאמר פנו לכם צפונה. ומנהג זה הוא ברבת בני עמינו והוא המסבב את כל התלאה אשר מצאתנו. והמשכילים יבינו ליקח מוסר:

This is a similar question - Is there an inyan of לחבירו אדם לבין אדם to tame down spending, for example, live in a reasonable house, drive a nice, but not over-the-top car, etc., so we don't cause others to be jealous?

Convenience versus extravagance and show which is a point that Rabbi Reisman makes <https://mishpacha.com/money-talks-3/> and I would add practical spending versus showy spending.

This essentially means that wealthy people are entitled to make their lives as comfortable as they wish. They're not entitled to go out into the streets and throw their money all over in a way that makes people feel inadequate and causes them pain.

Can you go on an expensive vacation (e.g. Pesach program) if there are Jews in your community who can't afford food? What about buying an expensive car?

This speaks to points we made earlier-

1. Rich can live a richer physical life and have the right to do so.
2. Convenience, practicality, and large family versus going to Cancun or Alaska.
However, who said that is a problem if a person has the means and where with all to do so.

Is Chomesh a cap, or if there are needy, should we continue giving even in excess of 20% of our income?

Kesuvos 50- takanas Ushah so as not to be mitztarech to beruyos.

Rema paskens this Gemara and Mechaber does not, thus its a machlokes Mechaber and Rema YD 249:1

Iggeros Moshe YD 1:143 says l'maaseh not to be mevazbez more than a chomesh unless its for pikuach nefesh

Chazon Ish told the Stepler that he gave more than a chomesh (Orchos Rabbeinu 1: page 294)

Rav Elyashiv told someone that he could give more than a chomesh and should tell BD shel maalah his sevarah and if they don't accept it, he will accept the geihenom (B'orach hatzedakah Rabbi Feinhandler 1; footnote 19)

There are exceptions to this rule which the CC in AC volume 2 chapter 20 lists:

1. Ashir Muflag- citing chochmas adam and is also opinion of Sheilas Yaavetz 3
2. If someone has a regular and steady and good income
3. Someone who is an ashir and spends his money loosely all sorts of things already.

Are there any halachic requirements in how to celebrate a Bar Mitzvah? Any need for a Kiddush? A weekend with meals and lots of guests? What are the pro and cons of having a party to celebrate? Does it need to be on the day of the bar mitzvah itself?

BM is a Seudas mitzvah- maharshal in Yam Shel Shlomo end of BK and quoted l'halachah by "כל מי שמגיד שמן רכ"ה סק"ד ובדגמ"ר יו"ד סימן שצ"א סעיף ב' and therefore as a SM one should honor the event properly. However, even within that we know that:

ein yafeh min hatzeniyus- luchos rishonos and sheniyos(Rashi)

BNY are bayshanim rachmanim and gmach(yevamos)

mida of yaakov, kol and pachim ketanim

baal tashchis

Lo Sisaveh and Lo Sachmod

However, there are three factors to take into account when making a simchah.

1. must know the child and what he needs.
2. what his parents and in laws want and need
3. what communal norm is.

Same question about a Bas Mitzvahs.

Shitot if BM is appropriate l'halachah which we will not get into depth here, but Rav Moshe is clear in three teshuvos (Orach Chaim 1:104, 2:97, 4:36) written in the 1950's that a Bas Mitzvah is absolutely not a seudas mitzvah. Rav Ovadya on the other hand quotes Rav Moshe and disagrees and posits that it is absolutely a seudas mitzvah. שו"ת יחיה דעת חלק ב סימן כט

There are again varying communal standards about how to celebrate the milestone of Bas Mitzvah and those places that do recognize this coming of age should also recognize that same stand on spending for BM would apply for BM.

How should we relate to "over the top" bar and bas mitzvah parties in the frum community? Is there a tznius issue with these types of parties? Alternatively, is it a hidur mitzvah to go all out?

ביאור הלכה סימן תקכט

ואל יצמצם בהוצאת יו"ט - אבל בשאר הימים צריך כל אדם לצמצם בהוצאותיו [טור] ומקורו מהא דאיתא בגמרא מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה וכו' ופירש"י ליהרר מלעשות יציאה מרובה שלא יוסיפו לו אלא מה שפסקו לו עכ"ל וזהו תוכחת מרובה על זמנינו שבעו"ה הרבה אנשים עוברין ע"ז ולא ישימו לב איך להתנהג בהוצאות ביתם להרחיק דברים המותרים ורבים חללים הפילה הנהגה הרעה הזו שמביאה את האדם לבסוף ע"ז לידי גזל וחמס וגם לחרפה וכלמה. והרבה סיבות יש שגורמים להנהגה רעה הזו. והסיבה הגדולה שבכולן הוא ע"י הנשים שדעתן קלות ואינן רואות הנולד ואשרי למי שיאמץ לבבו ולא ישגיח לפיתויים וינהל הוצאות ביתו בחשבון כפי ערך הרוחתו ולא יותר ועיין בקונטרס שפת תמים פרק ה' מה שכתבנו בזה

חפץ חיים - שפת תמים פרק ה

והנה לעון גזל שהופקר בפני איזה אנשים, יש כמה סיבות, אך נבאר שתים שהן גלויות לעיני הכל.

א'. ריבוי ההוצאות ומותרים המלבושים שנעשו קבע בעו"ה. ודין גרמא לנו בזמנינו כל הצרות וכל התלאות, מבפנים ומבחוץ. ובתחלה כשמרגיל אדם את עצמו בזה, אינו מתבונן על אחריותו. והיצה"ר מתנהג עם האדם בזה כציד המשליך מזון במצודה לעיני כל בעל כנף, אשר מרוב רצונה אחר האכילה, וממיעוט דעתה, אינה מבטת כלל במצודה הפרושה. וכשנכנסת שם, שוב ניצודה ועומדת, ומוכנת לשחיטה.

כן הוא בענין זה, שבתחלה כשהקב"ה מזמין לאדם מעות בחסדו, כדי שיוכל להחיות את נפשו בזה, וגם לפרוע מזה חובות הבורא כצדקה וגמ"ח והחזקת התורה, וכדומה לזה. היצה"ר מסיתו, שעתה נאות לו להתנהג בעניני הוצאות הבית והמלבושים במעלה הגבוהה מערכו [הפחות כהמכובד, והמכובד כאחד מעשירי העם]. כדי שיתראה לחשוב ומכובד לעיני חבריו. והאדם הולך אחר עצתו, מרגיל את עצמו בזה, עד שבהמשך הזמן הוא נעשה מוכרח לזה להתנהג כדרך הגבוהים. ואח"כ אם תזדמן לו שנה או שנתים שאינו משתכר לפי ערך ההוצאה אשר הרגיל את עצמו בזה, מצא לו היצר מקום להטעות אותו ולפתותו לגזול ולחמוס, ולהיות לזה רשע ולא ישלם, כדי להתנהג באופן הראשון שלא יתבזה לעיני חבריו שבעיר. וברבות הזמן נעשה גזלן וחמסן שאינו חושש כלל לחיי נפש חבריו.

גם פעמים רבות הוא מביא את עצמו לידי סכנה ע"ז, שנחלה מרוב הדאגה ע"י הקלון והכלימה שיש לו מכל עבריו מסביב. כי תחת מעט הכבוד אשר הנחילו היצה"ר מתחלה ע"י הנהגתו, ינחילו עתה משנה

כפלים קלון, אשר הכל מבזים אותו עבור דמיהם. וזהו עונשו בעוה"ז, מלבד עונשו השמור לו לעוה"ב עבור עון הגזל.

אבל כבר אחז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד, דהיינו, שצריך האדם אפילו בעת שהוא תקיף במצבו, להתבונן תמיד בתהפוכות הזמן המצוי מאוד בעו"ה, ושלא להתנהג בעניני הוצאות ביתו רק בדרך אמצעי, לפי מה שהוא אדם ולפי המקום. ואף אם חננו ה' שהוא עשיר גדול, לא ילבש בגדי רקמה חשובים מאוד, כי נפש הוא חובל, שמביא לאדם לידי גאווה, גם מגרי ביה יצה"ר בנפשו, גם גורם שאחרים שאין ידם משגת, יראו ממנו וירצו לעשות כמעשהו, וסוף שלווים ואינם משלמים, או גוזלים וחומסים.

ומתוך אלו המותרות, רבו בזמנינו הוצאות הנשואין במלבושיהן, עד שרבות בנות באות לידי בזיון בהגיען לפרק נישואיהן. אב ואם בוכים ומבכים, ואין להם מושיע. וכהנה רעות רבות וצרות שעוברים על ראש העניים. ומי גורם לכל זה אם לא ריבוי הוצאות ומותרי המלבושים שנעשו קבע בעו"ה, שגורמים בזה רעה לעצמם בזה ובבא, וגם לכל העולם כולו.

Someone sent me the following in an email and I wanted to get your take on it: "Obviously I have my own opinions about this issue including feeling that if you ban over the top simchas for girls, you should do the same for boys, but I would be curious to hear halachic perspectives on these issues." In other words, is there a difference between Bar and Bas Mitzvahs?

What about weddings? Are there minimum requirements for celebrating? Obviously, this one is more complicated, because there's the "other side" which may have a different opinion.

Kli Yakar about extravagant weddings

NBY about making elaborate weddings and how goyim see that.

Creates a jealousy and must have a similar wedding.

Corona weddings and what people said about them.

What couple and mechutanim want and is expected per the community

What if a husband and wife disagree on how to spend money – does one have a halachic right to decide rather than the other?

Clearly L'halachah it's the husband's right and decision and has sole right to decide how to spend the money. However, wisdom dictates that the husband should give his wife full freedom how she wishes to spend money and that their relationship is strong enough to respect and trust each other regarding money matters.

See BM 59a that indicates that for household matters one should consult with his wife.

See CC in BH above that many money problems stem from wife's poor financial choices. Be careful today saying that.

However, smart person and couple will work together to make proper financial decisions and how to spend and what to spend on.

When buying Yom Tov clothing and jewelry for one's wife, what standard is required?

Teshuvah I received from Rav Chaim Kanievsky zt"l that its "dy" for wife to purchase something and tell her husband. However, every marriage is different, and every situation is different. I am not sure that the chassan teachers would suggest that. But at least we understand the baseline. Different expectations and varying financial abilities clearly will play a role.

הלכות בית הכנסת סימן קנה קנו

מה באר הגדה

יראת שמים (הר"י פ"ק דברכות): ב יקודם שילך לכה"מ * יוכל לאכול פת (ג) שחרית אם ב טור מגמרת דסוכה ט"ו

קנו סדר משא ומתן. ובו סעיף אחד:

א "אח"כ (א) ילך (ה) [ה] לעסקיו דכל תורה שאין עמה מלאכה * סופה בטלה וגוררת עון כי העוני יעבירונו ע"ד קונו ומ"מ לא ייעשה מלאכתו (ב) עיקר אלא (ג) [ג] עראי ותורתו קבע וזה יתקיים (ג) בידו יושא ויתן (ד) באמונה ויזהר מלהזכיר שם שמים לבטלה שבכ"מ ישהזכרת השם מצויה לא ד מדר"ו

שערי תשובה

עולה. ועין שם שמסופק הלמוד שיציה צעק קצוע ומקבל פרס אם עולה וע"ש שמה שאמרו כל השונה כו' מיעוט הלכות שנים וכן כתוב בס' המנהיג והביא הרשב"ש בחשונה סימן נ"ז והסקים עמו עין שם: [ה] לעסקיו. ענה"ט וכמו בר"י בשם מהר"י למה הרב זללה"ה כשהיה הולך בדרך ונותנים לו שלום היה מסתכל שאם היה במקום טהור ונקי היה משיב עליכם שלום ואם היה מקום מטונף היה משיב ברכה טובה עכ"ל: [ג] עראי. ענה"ט ועין מג"א במ"ש צמי שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו וגרסם פ"ק דלדרים ועין מ"ש צמית אפרים על

באר היטב

ואומרים קדיש דרבנן ואין חילוק בין גדולים שעוסקים בתורה או קטנים ובלבד שיהא עשרה גדולים שיענו איש"ר. ע"ת: (ג) שחרית. כתב הצ"ח בשם מרדכי פת שחרית אינה אלא בתצוה הרחוקה מן הישוב ולא שמעה קול חרנגול ולא קול מושכים צלניות והרגילים בה צריכים לאוכלה תדיר בכל יום וע"כ נמנעים החכמים ממנה עכ"ל. וט"ז ומ"א כתבו דמי שמקיים הדברים כפשוטן ש"ד. ועין בחשונה חכם נבי סי' ט"ו: (ה) לעסקיו. כלל הדבר שילך אדם בדרך המיטוע לא יקמץ יותר מדאי ולא יפזר יותר מדאי רק הגאווה והכעס יתרחק ממנה עד

קנה האחרון הרמז"ס צהל' דעות: (ג) עראי. פי' שיעשה רק ביאור הלכה

משנה ברורה

צביהמ"ד אם יש נד עבירה צמו"מ שלו גול ואונא' רבית וכדומה ויפרוש ממנה: ב (יא) וטוב שירגיל בו. כדאמרינן בגמרא שמונים ושלשה מיני חלאים תלויים צמיה וכולם פת צמלח וקיתון (ג) של מים שחרית מצטלתן ומצוה להנהיג עלמו צמדה טובה והנהגה טובה לשמור צריאותו כדי שיהיה צריא וחזק לעצדת הצורא יתעלה [טור]:

מן הנכון שבלבד קביעות שאחר תפלת שחרית יקבע גם בין מנחה למעריב צובה ילא גם ידי חובת למוד תורה גלילה. וענין לימוד בין מנחה למעריב משמע גם בגמרא [ברכות דף ד'] אדם צא מן השדה צערב הולך לביהכ"נ אם יודע לקרות קורא לשנות שונה וקורא ק"ש ומתפלל וכו' ע"ש ועין צסימן א' מש"כ בשם השל"ה וצנו"ה כמה אנשים מרפאים ידיהם מן התורה לגמרי ואינם מוששים לקצוע אפילו זמן מועט ביום לתורה והסביבה הוא מפני שאינם יודעים גדול החיוב שיש בזה וכבר אמרו חז"ל ויתר הקב"ה על עון ע"ז וג"ע וש"ד ולא ויתר על עון ציטול תורה ואיתא צמדרש משלי פ"י אר"י צא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקב"ה לדון את כל העולם וכו' צא מי שיש צידו מקרא ואין צידו משנה הקב"ה הופך את פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברין צו כו' והם נוטלים אותו ומשליכין אותו לגיהנם. צא מי שיש צידו שני סדרים או ג' הקב"ה אומר לו צני כל ההלכות למה לא שנית אותם כו' צא מי שיש צידו הלכות א"ל צני תורת כהנים למה לא שנית שיש צו וכו' צא מי שיש צידו ח"כ הקב"ה א"ל צני חמשה חומשי תורה למה לא שנית שיש צהם ק"ש חפילין ומחוזה צא מי שיש צידו ה' חומשי תורה א"ל הקב"ה למה לא למדת הגדה וכו' צא מי שיש צידו הגדה הקב"ה א"ל צני תלמוד למה לא למדת וכו' ע"ש והאיש אשר אינו מורו א"ע לקצוע לו עמים לתורה בכל יום צדאי יאשר ריקם מכל ח"ו ומה יענה ליום הדין והחכם עיניו צראשו:

* יוכל לאכול וכו'. משמע צטור דיאלל אז רק מעט ע"ש: * סופה בטלה וגוררת עון. כתבו הספרים שזה נאמר לכלל העולם שאין כולם יכולים לזכות לעלות למדרגה רמה זו להיות עסקם רק צמורה לבדה אבל אנשים יחידים יוכל להמלא בכל עם צאופין זה [זהו שאמרו צברכות ל"ו] ע"צ הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה צידן ר"ל דוקא הרבה [הקב"ה צדאי ימלא להם פרנסתם ובעין זה כתב הרמב"ם פי"ג מהלכות שמיטין ויובלות ולא שצט לוי בלבד וכו' ע"ש וצפרט אם כבר נמצאו אנשים צרויים להספיק לו צרכיו כדי שיעסק צמורה צדאי לא שייך זה ושצכר חצלוץ ויכת:

שערי תשובה

(ג) אם אין לו שאר משקין [כ"מ מרש"י]: (ה) רמז"ס בהלכות דעות ונאבות: (ב) כל אחד לפי ערכו: (ג) וכדי שלא ירמה אותו היצר יחטון אלו הוא היה מחטיב לזון את חצירו ולהלבישו לפי ערכו מה היה אומר אז איזה דבר הוא הכרת: הגהות ותיקונים: א) ל"ה: ב) בפ"ו: ג) ברש"י בבא מציעא ק"ז ב' איתא למי שאין לו י"ז: ד) כ"ו:

שער הציון

אחרי מות

עבודה אחת וזומת אחד כי כולה צקעה א' . אמנם יושבי ארץ כנען היא ערים רבים מתחלפים וביא ארץ הרים ובקעות . ובכל עיר ועיר יש זומת . ויש חק מחלף מחזרה ולז"א ובחוקותיהם וגו' . וכמו שזריך כל איש משאר אומות כדי שיקבל עליו כח הכוכב ההוא הנעזד לריך שיעשה מעשה מה יזירם מה באמצעותה יוכל לקבל כח הכוכב ההוא . כך האיש הישראלי כדי שיקבל שפע האל ית' לריך שיעשה מזותיו וחוקותיו שבו יוכל לקבל השפע ההוא . וז"א את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלהיכם . ואחר שאני אלהיכם לכך מחוייב עליכם שיעשו מעשה כדי שיחול השפע עליכם . ואמרו ובמרתם את חקותי וגו' . טעם הכפל יראה לפי שבתסלת הכנס האדם לקבל עול מלכות שמים החלה יקל עליו עשיית המשפטים ששכל האדם יחייבם יותר מן עשיית החוקים שלא יחייבם השכל . ולזה יהרשל בהם ויכבד עליו עשייתם מה שאין כן אחר ההרגל בעבודה זרה . שאז יקבל עליו לעשות החוקים יותר וקודם המשפטים שמאבהת זרה ודביקותו בו ירוץ אחר החוקים יותר מן המשפטים שחייבם השכל . ולזה אמר בתחלה את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו וגו' . אמנם אחר כך ר"ל אחר ההרגל אמר ושמרתם את חוקותי ואת משפטי . ר"ל כי יקל עליהם החוקים יותר כזכר . ואמרו אשר יעשה חוהם האדם וחי בהם . יראה לפי שתועלת הנמשך לדעתם מן עבודה כוכבים שטובדים הנוים הוא דבר נופני לכד כמו שאמרו ומן אז חדלנו לקטר למלכת השמים וגו' . אבל לא דבר רוחני כי אי אפשר שיושפע מן הכוכב הגשמי שפע רוחני ר"ל על הנפש כי אם על הנוף הגשמי . מה שאין כן במעשה המזות שיספיעו וישלימו גם על הנפש לעולם הבא . וז"א אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וגו' . או יאמר ושמרתם את חוקותי וגו' . יראה שידוע הוא שכפי מעשה המזות שיעשה האדם כך כביכול יוסף כח למעלה . כמו שאמר הכהוב הגו עז לאלהים וגו' . וז"א ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם . וכשיעשה אותם האדם כביכול חי ויתחזק ויתוסף בהם כח של מעלה מלת אני שאין לה אור מעצמה ולא יושפע לה מלמעלה כי אם בהתקורות התחתונים . וז"א וחי בהם אני ה' . על דרך אמרת לה' אדני אתה טובתי כל עליך כאשר יתבאר במקומו בס"ד . או יראה באופן צ' כמעשה ארץ מצרים אשר ישבה בה לא תעשו וגו' . הענין שארץ מצרים וארץ כנען הם המצודכים מכל הארצות בכל מיני הטובה והרע והגשמי . כמו שאמר הכתוב כנן ה' בארץ מצרים . וכאומר וחברון שבע שנים נבנתה וגו' . כמו שדרשו רז"ל (בזב"ד) . והנה ישראל בארץ מצרים כבר הורגלו על זה כמו שאמרו ששבתנו על-ביר הבשר באכלנו לחם לשובע . יראה כי כל אהבהם וחשקם בארץ מצרים היו מפני שהיו אוכלים לשובע בנפש . וזהו גם כן הסבה שהיו הכנענים שמחים ואוהבים ארץ ישראל מפני שהיתה ארץ זבת חלב ודבש לא מאד קדושה אלא מאד ברכה שהיו מהעננים בטובה . ולזה הזהירם כמעשה ארץ מצרים וגו' . וכמעשה ארץ כנען וגו' לא תעשו . ולזה אמר כמעשה ארץ ולא אמר כמעשה יושבי ארץ מצרים וגו' . לפי שזה המעשה שהליה ירמוז כזכר . ר"ל ההליכה אחר המוהרות תיחס אל הארץ בעלת הטובה לא אל יושביה כי שבת הליכתם אחר המוהרות היא הארץ בעלת המוהרות והטובה לא הם שאם לא מצאו רוב טובה לא היו אוכלים לרוב . ולזה יחוס המעשה אל הארץ כזכר . ואמר כמעשה שיעשה האיש הישראלי בהמידות וריבוי ולא ישבע ממנו הוא מעשה המזות . וז"א את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם וגו' . ואמרו ללכת בהם ר"ל בחמידות וריבוי לא כמו הדברים החומרים שראוי לקחת מהם המוכרח לנד . שהדברים המושכלים ראוי לאדם להרבות מהם ככל יכולתו . לפי שהם חיינו ואורך ימינו . וז"א אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה' . כי האל ית' אמר זה וראוי להאמינו כי השלימות האנושי הלוי במזות התורה ובחוקותיהם לא זולת

ואם אין להם טעם :

וידבר ה' אל כשה אהרי מות שני בני אהרן וגו' . י"ל מה נאמר למטה בדיבור זה ואף בת"כ הקשו זה ואמרו היה ר' אליעזר בן עזריה מושל משל למה"ד לחולה שנכנס וגו' . זה זרזו יוהר מן הראשין . ולדעתי יראה לומר מאמר שמתו שני בני אהרן דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת וגו' וכן פו' הרמב"ן . עוד שם משום ר' ישמעאל אמרו הואיל וכאמרו שתי דברות זה בלד זה א' פתוח וא' סהוס . ילמד פתוח על הסהוס מה פתוח דבר ביד משה שיאמר לאהרן על ביאת הקודש . אף פתוח ילמד דבר ביד משה שיאמר לאהרן על ביאת הקודש . ואיזה זה דיבור של יין ושכר . שנאמר ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה' . וידבר ה' אל אהרן לאמר יין ושכר אל תשת ע"כ . ולפי זה דבור של יין ושכר אעפ"י שלא זכר בו משה הוא דבק עם מה שלמעלה ואחייכם כל בית ישראל שהוא

דברי

דע וואין צאח טצאח וואצות קדוסי' יעהורי', ואמר ולאן אחת הולך ווודקדי' הול"ל תלך ועיי' תיו"ע ולהכ"ל כוונת התנא ולאן אחת הולך אם וועסיך רעים לה' אין לך לחלות צאצו' טאכלו צוסר ורגיל אחת צכך מאצותיך, אלא אדנאס סס צמרו דרך ה', ואחת צמרת דרך הרע, ולפני ווי אחת עתיד ליתן דין ומצבון דהיינו טחסתכל עוד כי אצותיך לא היו לריכין ליתן דין ומצבון ואחת חלעךך ליתן דין ומצבון והס יכאו ה' ועצדו אותו ואחת לא תעצדו ווכל זה גדול עוכיך ונכסוא וטוב אמר דבר אחר דע וואין צאח וגיטפס סרוחה וכו' ורישא וסיפס סני עניכי' כפרדים סס ועיי' צוודרש טוואלל ספי' ג"כ עד"ז, ולפי"ז י"ל טחכהניס צני אהרן טיש להס קדוטה יתיח ונכח אציהס והס כהני' ונשרתי ה' קרובי' אליו יח"ט ווודקדק עוהס יוחר ווכל ישראל ע"ד וסציו צסער' וואוד כדנשת חז"ל ולריכיס זירו ציוחר ח"ט אמור ואונת טחזסיר' ציוחר אל הכהני' צני אהרן טהס קרובי' יוחר אל ה' טהס ונשרתי וגס סס צני אהרן ואס יעצרו עונכסס גדול וואוד, וכל הגדול ונחצירו ילכו גדול לכן תזרו אח הכהני' ציוחר, וח"ט דצרי הוודרש טחחחוכי' לריכי' יוחר ווואלכיי', וכהני' ציוחר וון טחחחוכי' :

והנה התנא וזסיר דע וואין צאח וגיטפס סרוחה ולאן אחת הולך למקו' עסר וכו', אצל האדם צעצור הוא אדם אינו טס זה על לבו ואינו חושב כי סופו לוות לכן אומר קהלת טוב ללכת לצית אצל וולכת לצית ונשתה צאשר הוא סוף כל אדם והמי יתן אל לבו, עיי' צילקווע קהלת ע"ז דבר ככון, וכסרואה אדם צית אצל כותן אל לצי צעת אשר ונחעסק עם חונתיס ורואה לפניו כי וועל כאבן דווס ולריך טווייה וון העכצרים, ואז יתעלצ אל לבו ויקור וועליו תאות העולם ולעצור פי ה' כי הכל הצל והנה כהני' ונשרתי ה' שרריכי' זירו ציוחר וצס הילה"ר ונחגרה ציוחר כאונרס כל הגדול ונחצירו וכו' וחזסירס ה' טלא יתעסקו עם חונתיס ולא יקרבו אליו ח"כ ונפסיד' דבר זה הגורס הכנע' לצ האדם טלא לעצור פי ה' וצקל יצואו לעצירה יוחר וכל ישראל, לכן הצנטיס ה' כי להיות טכהני' שלוחי דידן ודרחונא והס ונכי הרצי' לא יצוא וזה היזק להס וזכות הרציס יעמוד להס סיכולו וון החטא כוואונרס ז"ל כל הווצה הרצי' וכו' ח"ט קדוטיס יהיו לאלהי' כפי רוצין דקחי על אזחר' טלכפס לא יעווא צעווי, אלא יש לחוש טעי' קדושתו צזה יוחר וכל ישראל יסתעף וזה טוואחא טיעווא כפסו ויעצו' עצירה יוחר ונשרת ישראל לכן אומר ולא יחללו טס אלקיהס כי אח אטי' ה' סס ווקריצי' והיו קידש דהיינו צצכו' זה יהיו קדוסי' ויכולו ונעצירה ועון ככל ישראל וק"ל :

קדושים יהיו לאלקי' ולא יחללו טס אלקיה' כי אח אטי' ה' וכו' והיו קודש, י"ל דהנה לא כל הרולה ליטול אח טסס יטול להחנהג צחסידו' ופרישו' ולעשו' עלמו קדוש סידוהס לה' ורק הגדולי' טצישראל ראוי' לזה והנה אין כל טצט כהני' היו גדולי' ישראל וקצ"ה ליה עליה' קדוסי' יהיו לאלקיה' ולכאורה לא כל הרולה לקדש עלמו עושה רק ווי סראוי אליו אצל צאוות הכהני' טצהס צחר ה' יוחר וכל ישראל להקריב קרבן ולהיו' שלוחיו ראוי' לקדש עלמוס ואין לך אלא סכהן טציוויך טווסכי' הקצ"ה על ידס ח"ט ולא יחלל טס קדסי הכונה צונה טכל אחד יעשה עלמו קדוש ווודוה לאלקיו לא יחלל טווי צזה כי אח אטי' ה' סס ווקריצי' ולהס ונשפטו טצחירה והיו קודש וק"ל :

וקדשתו כי אח להס אלקיך הוא ווקריב קדוש יחי' לך, כ"ל ע"ד טאמור ז"ל נהנה וונוו נחשצ לו ככלי זכוכי', והנה כהניס הי' פרכסס וישראל, ווזהיר הקרא טלא יהי' ווולזלי' צכצור סכהן צצביל זה, כי אח להס אלקיך הוא ווקריב דכסן ווטולחן גצוה קא זכי, גס י"ל כי אכילת הלדיק ות"ח כאלו הקריב קרבן כי אוכל לס"ט וכל ונעסיו לס"ט ולכן כל הרולה לכקך יין ע"ג ונצח יולא גרוכו טל ת"ח יין, וכל הווציא לו דוקן כאלו הקריב צכורי', ח"ט כי אח להס אלקיך הוא ווקריב ע"י אכילתו כי סכהן אוכל ובעלי ווהכפרי'

בו, וז"ש קדיש יהי לך כי אחי ה' וקדישכם ע"י כהן וקדש אחי אחכם וראוי שתקדשיהו ויש להאריך:

ואמרו ז"ל כל הנכונה וקעודה שת"ח וייקב זה כאלו כהנה וזיו הסכינה ל"ל לשון שת"ח וייקב הול"ל שת"ח גהכה, או אובל, כ"ל כי זוי שונהנה לת"ח או להכאת עלמו או נושם רחמנותו עליו כי הוא ומוקר למס אז הת"ח משך בעדו כדאמרו ז"ל כל הסומך על שולחן אחרי וכו', אבל זוי שמתייקר בת"ח והוא לו לכבוד ולזכות שנהנה ת"ח מומנו ויושב על שולחנו אין העולם משך להת"ח כדאמר ר"ז אחייקורי דוותייקרי זי, וז"ש שת"ח וייקב בתוכם שהוא סיון לחירות כאובל על שולחן עלמו ולא כסומך על שולחן אחרי ואם צעל הצית כהנה וזה כאלו כהנה וזיו הסכינה וק"ל:

וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא וקריב קדוש יהי לך כי קדוש אחי ה' וקדישכם ועיי' צפנים ימות, וכ"ל דאמר שלא תלי' קדושת הכהן צמחמו ולדקחו, וא"כ כהן שאין בו מידה הללו יקבל בקדושתו וכבודו, אלא שקדושתו היא נואת ה' ואפי' כהן ע"ה לריך לקדשו ולכבודו כי הוא משרת ה' ולא כבוד דיליה הוא וז"ש קדוש יהי לך כי קדוש אחי ה' ולא נולדו הוא קדוש רק נולד שאני קדוש ואני וקדש אחכם על יד הכהן וק"ל:

קדוש יהי לך כי אחי ה' וקדישכם, כ"ל דקאי על כהן שעובר עבירה, וכ' העור אר"ח סי' קכ"ח צטס הירושלמי שאל יאמר איך יצרכני זה והוא עובר עבירה עיי"ט, כי קדושת הכהן איכנה כמו קדושת ישראל שהוא לריך לקדש עלמו, אלא ה' קידש אותם ואפי' אינו ראוי טפס קדושי' ואליהם וז"ש קדוש יהי לך גם שהי' עובר עבירה כדמייירי תחלה וקדשתו בע"כ, ואמר הטעם כי אחי ה' וקדישכם וק"ל:

כל איש אשר צו מוס וזרע אהן הכהן לא יגש להקריב וכו' וזו צו וכו' ל"ל אריכת הכחוצ כל אשר צו מוס, ונקיי' מוס צו, וגם דמהפך ותחלה אמר צו מוס ונקיי' מוס צו, וכ"ל דמוצ"ן כ' דלכן אמר איש וזרעך כי צאהן עלמו שהוא קדוש ה' כולך יפה ומוס אין צו, ולכן האזהרה לזרעו אחרי עיין צו, והנה הקרא קאמר כי כל איש אשר צו מוס לא יגש להקריב פירש"י אינו דין שיקריב כמו הקריבהו כל לפחותך וצאונה אין ללמוד וזה כי אדם יראה לעיני' ומוס שבחון נואוס הוא ואין ראוי ללמנו לפני וולך צו"ד, אצל ה' יראה ללצב ואין חסרון בנה שיש מוס בחון בגופו של אדם, אלא לפמו"ט רמוצ"ן בקדוש ה' לא יהי' מוס כי כולך יפה רעיית, ומוס שבחון נוראה על מוס שבפנים שאין לצו שלם עם ה' ולכן צדין שלא יקריב, וזהו שאמר הקרא כל איש אשר צו מוס וזרע אהן הכהן לא יגש להקריב וכו' מוס צו כונתו כי זוי שיש צו מוס וצחון והוא וזרע אהן, וראוי שלא יהי' צו מוס וצחון אלו הלך בדרכי אהן, ונוראית צי' חסרון בחון ש"ו מוס צו שיש מוס וחסרון בעלמו צפנינוי' שלו לכן את לחם אלקי' לא יגש להקריב צדין הוא שלא יגש כי אינו ראוי וכחו הוא:

שור או כסב או עז וכו' צוודרש ה"ד לדקתך כהררי אל מוס ההרים ראוי להזרע ועושי' פירות כך הלדיקים עושי' פירות וטיבי' לעלון ולאחרי' למה"ד לפעמון של זהו והזוג שלו וון ונגליות כך הלדיקים וטיבי' לעלון ולאחרי' שגא' אמרו ללדיק כי עוז כי שרי ועלליו יאכלו ע"כ, ולריך ציאור מוס הדמיון לההרים שעושי' פירו' וגם הנושל לפעמון וזוג, והנה אמרו חז"ל כל הגדול ומצירו ילרו גדול היומו וקשה ציותר ללדיק לעסור' ונורה ולכצוש ילרו, ולפוס לערא אגרא וציותר יגדל שכרו עיי"ז ודי צשכרו להטיב לעלמו ולאחרי' וידוע דאיכא ערמא יותר לחרוש ולזרוע על ההרים ונצמקוס הסוס וכגד זה פירותיו עוצי' ציותר כי ירד עליה' הגשם והשלג וסנווכים לסנוש הונגדל לומים וגוונר אותם וזהו הדמיון מוס הרים ראוי לזרוע עראוי' ע"י ערמא רצה ועושי' פירו' ופירותיו עוצים כן הלדיקים צדמיון זה עושי' פירות הנה מלוח וועשים עוצים שעושי' צלער וערמא עד שיכצשו ילרם ועי"ז